

a szerkesztőség hírei

BÁNYAI JÁNOS A HÍD ÚJ FŐ- ÉS FELELŐS SZERKESZTŐJE

A Forum Lap- és Könyvkiadó Vállalat Munkástanácsa, az előzőleg megejtett pályázat eredménye alapján, valamint a Könyvkiadó Társult Munka Alapszervezetének és a Híd Szerkesztő Tanácsának javaslatára Bányai Jánost nevezte ki a *Híd* új fő- és felelős szerkesztőjévé. Bányai János a Szerkesztő Tanács december végi ülésén beterjesztette és megindokolta a *Híd* új munkaprogramját, amelyet a Tanács egyhangúan elfogadott. A munkaprogram szövegét az alábbiakban teljes egészében közöljük.

A HÍD MUNKAPROGRAMJA

A Híd munkaprogramjának a célja, hogy — a Szerkesztő Tanács által elfogadott szerkesztési koncepció realizálásaként és a folyóiratnak irodalmunk jelenében betöltött szerepéből következően — kijelölje és konkrétan meghatározza azokat az alapvető *elveket, szerkesztési súlypontokat, szerkesztési módszereket, munkafolyamatokat*, melyek alapján lehetővé válik egy tudatos szerkesztési politika, tehát elkerülhető lesz minden *esetlegesség és kompromisszum*.

I. Ezért a munkaprogram első pontjának a *tervezés* alapelveit kell tartalmaznia.

A folyóirat elsődlegesen nem a véletlenül befutott kéziratok közlésére támaszkodik, mert nem válhat „postaládává”. „Postaládaként” ugyanis esetlegessé válna, és kényszerűvé tenné a kompromisszumokat. Ez pedig elindítaná az irodalmi érték romlását, vagy egyszerűen lehetővé tenné az értéktelenségek bevonulását a folyóirat oldalaira. Ezért szükségszerű a tervezés.

A tervezés két mozzanatot tart szem előtt:

1. Az *írói terveket*. Az írói terveknek — legalább részleges — isme-

rete nélkül lehetetlen tervezni. Ezért hosszas és alapos beszélgetéseket kell folytatni az írókkal. E beszélgetések alapján kialakulhatnak a közös tervek, melyek megvalósításához a folyóirat messzemenően hozzájárulhat, pl. anyagi támogatással, utazásokat tehet lehetővé, könyveket, forrásokat szerezhet be stb. Ily módon a folyóirat valóban *műhelyé* válhat. Ennek — nemcsak ott, de — különösképpen az elhanyagolt alkotóterületeken lehet fontos szerepe, pl. a művészeti kritika, a szociográfia stb. támogatásakor.

2. *A szerkesztési koncepció irányelveit.* Az írói tervek közül elsősorban azokat támogatja, melyek a koncepció megvalósítását teszik lehetővé. Eközben — természetesen —, mindig szem előtt kell tartani, hogy a Szerkesztő Tanács támogatásával lehetőség van a koncepció kiterjesztésére vagy alakítására.

E két mozzanat harmóniája biztosíthatja a reális tervezés feltételeit.

Az ilyen tervezés feltételeket teremt a *mindenesség* elkerülésére. A folyóirat nem vállalhat minden feladatot, csak azokat, amelyek a koncepcióból következnek.

Ez természetesen nem jelenti, hogy a folyóirat egyoldalúvá válik. Sőt, éppen az ilyen reális alapokon nyugvó tervezés teszi lehetővé a folyóirat *tartalmi gazdagodását*.

II. *A tartalmi gazdagodás* tekinthető a munkaprogram második alapelvének. Ez már a közvetlen *munkafeladatok* körét is megjelöli.

A *Híd* nem marad — mint ahogy eddig sem volt — tisztán szépirodalmi folyóirat. A szépirodalomnak *műhelye* lesz a *Híd*. Ez olyképpen valósítható meg, hogy a benyújtott kéziratok közlése mellett a megrendelt kéziratok kapnak hangsúlyosabb helyet. Ugyanakkor minden kézirat szelektálásán esik át, s eközben nem az írói tekintély, hanem az irodalmi érték lehet csak a választás (közlés) kritériuma. A közlések műhelyjellegét hangsúlyozza az is, hogy szépirodalmi közlemények mellett a folyóirat rendszerint *kritikai kommentárt* közöl. E kommentárnak valóban *kritikainak* kell lennie, ami több cél megvalósítását teszi lehetővé: 1. Az olvasóval való közvetlen(ebb) kapcsolatot; 2. A szerkesztői álláspont hangsúlyos kiemelését; 3. Az írói munka, az alkotás elősegítését. Ily módon a szépirodalmi közlések is szorosan kapcsolódnak a folyóirat súlypontját képező *Kritikai Szemle* rovathoz.

A *Kritikai Szemle* tartalma kiszélesedik.

1. Figyelemmel kíséri és *értékeli* a hazai magyar irodalom termését. Ezt több formában teszi: 1. könyvkritikák; 2. recenziók; 3. kritikai tanulmányok; 4. szövegelemzések stb. formájában.

Itt messzemenő lehetőséget nyújt a *vitára*.

A lehetséges vitákkal kapcsolatban is meg kell jegyezni, hogy a spontánul kialakuló disputák mellett a folyóirat — koncepciójának megfelelően — maga is indítványozhatja, tervezheti a vitát, különösképpen irodalmunk egészét vagy kivételesen fontos kérdéseit illetően.

2. Figyelemmel kíséri és *értékeli* más magyar irodalmak termését. Itt kettős hangsúlyt alakít ki; egyrészt *ismerteti* az ezekben az irodalmakban kialakult törekvéseket, létrejött értékeket, másrészt *értékeli* azokat. Az értékelésnek itt különösen fontos szerepe van. Mert más magyar irodalmak értékeit hozza a mi irodalmunk érdeklődésének körébe, ugyanakkor azonban ki is jelöli a mi irodalmunk viszonyulását ezekhez az ér-

tékekhez. A más magyar irodalmakból való szépirodalmi közlések ugyanazon elbírálás alá esnek, mint a hazai magyar irodalom termése.

3. Körültekintően és alaposan figyeli Jugoszlávia népeinek és nemzeti ségeinek irodalmát. Erre a legmegfelelőbb formák: 1. összefoglaló és értékelő tanulmányok közlése az egyes irodalmakról; 2. ezen irodalmak legfontosabb értékeinek kritikai felmérése; 3. a tervszerű fordítás.

Ezzel irodalmunk nyíltságát bizonyítja, és lehetőséget teremt az irodalmi és kulturális értékek áramlására.

Ezért a *Híd* közvetlen kapcsolatot épít ki más folyóiratokkal, s olyan írőkkel, akiknek rendszeres közreműködésére számíthat vagy igényt tart. Ez az út teheti lehetővé a *Híd* hozzájárulását irodalmunknak a más nyelvű jugoszláv irodalmakban való népszerűsítésére.

4. A *Kritikai Szemle* törzsanyagához tartoznak majd a művészeti életet bemutató: 1. képzőművészeti, 2. zene-, 3. film- és 4. színházi kritikák. Különösen nagy erőfeszítéseket igényel majd ennek az anyagnak a „beszerzése”, egyrészt azért, mert kritikai életünknek valóban elhanyagolt területei ezek, másrészt, mert aránylag kisszámú szakemberrel rendelkezünk.

Az első időszakban a képzőművészeti kritika fejlesztése látszik lehetségesnek. De nemcsak tárlatkritikák közlésére számít a *Híd*, hanem képzőművészeti művek elemzésére, kortárs képzőművészek sokoldalú bemutatására stb.

Ugyanakkor éppen a *Híd* indítaná meg művészeti életünk múltjának feltárását is.

A *Híd* évente többször adna közre képzőművészeti mellékletet, mely nemcsak alkotások reprodukálásából, hanem a közölt művek elemzéséből, az alkotók munkásságának kritikai felméréséből, esetleg alkotói nyilatkozatokból épülhetne fel.

Hasonló módon adna közre a *Híd* — melléklet formájában — új, vagy zenei örökségünkben számottevő zeneműveket.

A színházkritikát a *Híd* rendszeresítené, s eközben a hangsúly — természetesen — a hazai két színházi társulat munkájára esne, de nem kerül meg a jelentősebb amatőr-előadások vagy vendégszereplések bemutatását. Ugyanez vonatkozik a filmkritikára is.

A *Kritikai Szemle* tehát két irányban gazdagítaná a *Híd* tartalmát: az eltérő kritikai műfajok támogatásával és a művészeti élet más területeinek felmérésével.

III. A *tartalmi gazdagítás* másik jelentős köre a *Híd* társadalomtudományának továbbfejlesztése. Kétségtelen, hogy a *Létünk* folyóirat ezt a területet alapvetően felöleli, ezért a *Híd*nek elsősorban az irodalomhoz (kulturához) közelálló társadalmi kérdések kutatására kell összpontosítania. Az első időszakban a következő műfajok messzemenő támogatását tűzheti maga elé: 1. szociográfia (falu-, tanya-, iskola-, munkaközösség-, városzociográfia); 2. szociográfiai riport; 3. irodalomszociológia.

Különösen fontosnak tartjuk az *élő szó* bevezetését. Különös emberi alkatok, sorsok, életformák bemutatására lenne itt alkalom a közvetlen beszéd (beszéltetés) közlésével.

IV. Fontos és megkerülhetetlen feladata a *Híd*nek a fordításirodalom támogatása. Szervezett formában a *Híd* alkalmat nyújt a közreműködés-

re mindazoknak, akik Jugoszlávia népeinek és nemzetiségeinek irodalmából fordítanak.

V. A folyóirat *tartalmi felépítése* tehát a következő lehet:

1. *szépirodalom* (versciklusok, több vagy hosszabb elbeszélés, regényrészlet, folytatásos regény stb.)
  - 1.1. *szerkesztői (kritikai) kommentár*
2. *irodalmi tanulmányok* (nagyobb, összefoglaló igényű tanulmányok, írói portrék, jelentős művek elemzése, irodalmi hagyományaink részletes felmérése stb.)
3. *szociográfiai tanulmányok* (szociográfiák, szociográfiai riportok stb.)
  - 3.1. *Az „élő szó” műfajai*
4. *naplózás* (jegyzetek, gondolatok aktuális kulturális és irodalmi, társadalmi és tudományos kérdésekről, jelenségekről, problémákról)
  - 4.1. irodalmi életünk, kulturális életünk jelenségeinek értékelése
  - 4.2. *hírek* (a kiadóktól, színházaktól, intézményektől, alkotóktól szerzett információk)
5. *kritika* (irodalom, színház, képzőművészet, film, zene)

Időnként *tematikus számok* vagy *részben tematikus számok* kiadása.
Mellékletek (képzőművészeti és zenei).

VI. A folyóirat *szerkesztésének módja*. A *Hid* nem szerkesztő bizottság, hanem — a Szerkesztő Tanács messzemenő támogatásával — a fő- és felelős szerkesztő szerkeszteni. Ebben a munkában az állandó munkaviszonyban levő *szerkesztő* segítené.

Ezért javaslom, hogy a Szerkesztő Tanács válasszon munkabizottságokat, melyek a legközvetlenebbül vennének részt a szerkesztési koncepció és ennek a munkaprogramnak a megvalósításában.

VII. A *Hid járulékos tevékenységet* is kifejthet.

1. A folyóirat népszerűsítése és az olvasóval való közvetlen találkozás s kapcsolat kiépítése érdekében *Hid-matiné*kat szervezhet Vajdaság városaiban és falvaiban egy-egy új szám megjelenése után.

2. Irodalmunk életének fejlesztése érdekében a *Hid* időnként alaposan előkészített irodalmi konferenciákat hívhat össze irodalmi és irodalompolitikai, művészeti és más kérdések megvitatása érdekében. Az ilyen értekezletek teljes anyagát a lap közli.

3. A *Hid* vagy a *Hid* és a Kiadó szervezésében felújulhatna a csak egyszer odaítélt *Kritikusok Díja*.

VIII. A *Hid*nak és a Szerkesztő Tanácsnak alapvető feladata a folyóirat vonzáskörének kiszélesítése. A *Hid* ugyanis az írók és kritikusok nagy számának közreműködésére számít, hogy szerkesztési koncepcióját megvalósíthassa. Ugyanakkor szem előtt tartja az irodalmi erők folyóiratok közötti természetes — irodalmi törekvések, esztétikai szemléletek és nemzedékek szerinti — megoszlását és kötöttségét. Tehát ebben a pillanatban elsősorban azokra az irodalmi erőkre támaszkodik, melyek ebben a pillanatban „szabadok”, tehát nem tartoznak sem az *Üzenet*, sem pedig az *Új Symposium* közvetlen vonzáskörébe. Ez természetesen nem zárja ki, sőt megköveteli, természetessé teszi a folyóiratok közötti köz-

vetlen kapcsolatot. E kapcsolat megteremtése és továbbfejlesztése érdekében a Híd Szerkesztő Tanácsa javasolhatja, hogy a hazai irodalmi folyóiratok szerkesztői, tanácsai időnként találkozzanak, hogy megbeszéljék közös feladataikat, hogy egymást informálják terveikről stb.

Kétségtelen, hogy a szerkesztési koncepció és a munkaprogram megvalósításának folyamán kialakul majd a *Híd* ún. törzsgárdája vagy munkatársainak szűkebb köre, de ennek kialakulása semmi mástól nem függhet, csak attól, hogy ki milyen mértékben, milyen alapokon kötődik a folyóirathoz. A Szerkesztő Tanács és a Tanács munkabizottságai ezeket a munkatársakat bevonhatják munkájukba.

IX. A *Híd* a legközvetlenebb kapcsolatot tartja fenn a Forum Könyvkiadóval, melyhez szervezetileg is tartozik.

Nem várható, hogy ez a munkaprogram gyorsan és zökkenésmentesen valósul meg, de kiegészítése és elfogadása után tervszerűen és körültekintően kell hozzálátni realizálásához.